Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy 73

Hely

Idő „1911"

Személy

Szerző i. e.

Cím Merénylet a budapesti szobrok ellen.

Forrás: Pesti napló

Bp. (Hely) | 1911 V/10 (Idő) | (Köt. v. fü

Fővárosi Könyvtár

Merénylet a budapesti szobrok ellen.

Budapest, május 9.

(Saját tudósitónktól.) A teljes cinizmus, vagy az esztétikai érzék teljes hiánya okozta-e azt a legujabb botrányt, amely müvészeti életünknek ez idén felette viharos eléményei közé különös, rikitó disszonanciával csap bele — egyelőre megállapitani nem lehet. A tény az, hogy Budapest szobrai ellen — különösen a régebbiek ellen — olyan merényletet követtek el a müvészet nevében, amelynek, ha elejét nem veszik, örök szégyene marad Budapest esztétikájának. Aki e merénylet inszcenálta, nem uj név a müvészeti botrányok terén. Strobl Alajos, akinek nevét a közelmultban egy nagyszabásu müvészi tervezet révén emlegették, mint Budapest városa müvészi bizottmányának előadója keresztül vitt egy olyan barbár tervet, amilyenre eddig példa nem volt.

Budapest összes szobrainak a patináját a legbarbárabb módon és teknikai eszközökkel akarja eltávolitani. Ezt a tervét részben már meg is valósitotta. Ennek a felháborito eljárásnak az első áldozata Budapest legrégibb s talán legszebb szobra: József nádornak a József-téren álló szobra.

Nemcsak szobrászok és festők, hanem Budapest egész müértő közönsége fel van háborodva ezen a barbarizmuson s akik — müértők — látták az „uj" szobrot, egyértelmüen ugy nyilatkoztak, hogy ennél barbárabb, rosszakaratubb s tudatlanabb müveletet Magyarországon a müvészet terén el nem követtek.

Csaknem az összes szobrászok állást foglaltak már Strobl szándéka ellen s elhatározták, hogy a legenergikusabban s legsürgősebben kérni fogják a főváros hatóságait, hogy vessen véget Strobl garázdálkodásának és hogy Strobl távolittassék el arról a helyről, amelyről ilyen merényletet intézhet müvészeti ügyekben.

Utána jártunk a dolognak s megtudtuk, hogy Strobl valósággal kierőszakolta ezt a „tervet." A főváros egyik tanácsülésén állt elő azzal az eszmével, hogy Budapest szobrait „meg kell tisztitani a piszoktól."

Egyik müvészünk, aki véletlenül fültanuja volt ennek a jelenetnek, hallotta, amint Strobl ezeket mondotta:

— Le kell dörzsölni, kefével vakarni Budapest szobrait. Muszáj!

Stróbl azután drótkefékkel, dörzsölőkövekkel teljesen lesuroltatta József nádor szobra gyönyörü patinájának egy részét, amely összes szobrainkközött a legszebb és legértékesebb volt. Maga a szobor most a legrutabb látványt nyujtja sötét, mély patinájából szinte kiordit a viaszsárga fej és a többi lesurolt rész.

Akik tudják, hogy mit jelent a patina a bronznál s hogy annak formai értéke ugyszólván ezen át reprezentálódik, ezt a megcsonkitást olyan merényletnek minősitik, amely jóvá nem tehető. Körülbelül ötven évig kellett várnunk, amig a szobor ezt a „külső kincsét" megkapta s most egy rosszindulatu intenció pár óra alatt megsemmisiti az időnek ezt a semmiféle eszközzel s móddal meg nem valósitható patinázó müveletét.

Tudatlanság, hozzá nem értés olyan embernél, mint Strobl, aki állami öntödék felállitását sürgette, fel nem tételezhető. A vád tehát annál sulyosabb, mert a szobor teknikában járatos olyan ember követte el, akinek ösmernie kell a bronz s a patina minden tulajdonságát s akinek szertelenkedései lehetnek igen érdemesek — a saját szempontjából — de nem szabad tovább türni, hogy szertelenkedéseinek minduntalan való megnyilatkozásaival a magyar müvészet ügyét veszélyeztesse.

Vád terheli a fővárost is, amely müvészeti ügyekben ilyen egyoldalu s egy személytől függő intézkedéseket elősegit.

A Budapesten tartózkodó összes müvészek körében valósággal megbotránkozást keltett Strobl merénylete s már a legközelebbi napokban állást foglalnak az ellen, hogy Strobl ezt a merényletét a többi szobrokon végre ne hajthassa.

A szobrászok inditványozni fogják, hogy a főváros tanácsa hallgassa meg mindazoknak a szobrászoknak a véleményét, akik Budapesten már állitottak fel szobrot s hivjon össze sürgősen ankétot.

Megkérdeztük ebben az ügyben szobrászink véleményét, akik kivétel nélkül a legnagyobb felháborodás hangján elitélik Strobl merényletét s azt a legnagyobb barbárságnak minősitik.

Zala György ezeket mondotta:

— Nem találok szavakat, amelyekkel ezt a barbár munkát minősithetem. Strobl terve merénylet Budapest szobrai ellen. Ha az én szobraimra kerülne a sor, a legvégsőtől sem riadok vissza, hogy ezt a merényletet megakadályozzam.

Ligeti Miklóst s Csók Istvánt éppen József

nádor szobra előtt találtam.

Ligeti Miklós így nyilatkozott:

— Ép észszel ilyent elkövetni nem lehet. Művészeti ügyekben a legnagyobb barbárság, amire emlékszem. Épp olyan, mintha valaki le akarná kaparni Rembrandt képeiről csodás melegségü patináját. Mindenáron meg kell akadályozni, hogy a további merényleteket el ne kövessék. Ez nem piszokeltávolitás, ez a legrutabb elcsufitás, a legdurvább eszközökkel. Jóvá nem tehető. Budapest egyik legértékesebb szobra el van csufitva.

Csók István tisztán müvész-esztétikai szempontból itélte el Strobl merényletét.

— Örülök, hogy müvészpolitikánk konzekvens marad önmagához. Ezuttal is olyan emberre bizták ezt az ügyet, aki abszolut nem odavaló. Ha igy haladunk, rövidesen közbotrányok fognak orgiázni müvészetünk ügyei felett.

Róna József:

— A szobrot még nem láttam azóta, de már tudok erről a brutalitásról. Tisztitani, egyszerüen lemosni, igenis kell a szobrokat, de nem tönkretenni. A patina csaknem egyenlő értékü magával a szoborral.

Lányi Dezső igy nyilatkozott:

— Ennél vakmerőbb brutalitást szobrokkal szemben nem ösmerek. Amit Strobl csinált, egyenlő a vandalizmussal. Ezt már jóvá nem tehetjük, de igenis meg kell akadályozni, hogy a többi szobrok hasonló sorsra ne jussanak, különben világraszóló botrány kerekedhetik ebből az ügyből.

Mi célja lehetett Stroblnak ezzel a tervével, nem tudjuk; miatta a magyar müvészet ügyének nem egy esete fult már botrányba. Az ilyen embernek nem szabad továbbra abban a pozicióban megmaradni, ahonnét szuverénen intézheti a főváros müvészpolitikájának tekintélyes részét.

A főváros reformálja meg a „müvészeti bizottmányát", vagy igyekezzék sürgősen Strobl Alajostól megszabadulni! l. e.